

217. Van Dale, de letter P (6)

1. Waarom zou je poliomyelitis (kinderverlamming) schrijven, als polio ook goed is? Is verdeel-en-heerspolitiek (van: verdeel en heers) hetzelfde als va-banquepolitiek (van: va-banque)? Een politielint is meestal een rood-wit geblokt lint. Een zoön politikon (politikon zoön) is een sociaal dier. Ze dansten de polka-mazurka. Pollenanalyse is palynologie. Een polonceauspant is een ijzeren kapspant. Pcb's bevatten polychloorbifenyyl. Je hebt veelmannerij en polygynie. Polycriminaliteit (Jaarboek 2007) is iets anders dan veelplegerij.

2. Een petfles is gemaakt van polyethyleentereftalaat. Polyfyllie heeft met bladeren en bladkrans te maken. Praat niet zoveel, heb je soms polyfrasie? Het samenwerken van verschillende pangen om een enkele eigenschap tevoorschijn te brengen heet polyidie. De pangeran(g) adipati vond je op Java. Het pur is het polyurethaan en het pvc is (een letterwoord uit) het polyvinylchloride. Wil je gewone pommies frites of pommies allumettes dan wel pommies Parisiennes (gebakken krielaardappelen)? Een Pompejaan woonde in Pompeji. Een pompslot heet ook wel bramahslot.

3. Hij droeg een ponceau poncho (regenzeiltje). De ponden stirling, de Britse ponden, werden pondspondsgewijs verdeeld. Op het politiebureau zag je weinig political correctness en politesse de coeur. Met polyacrylonitril maak je vezels. Perspex heet ook wel polymethylmethacrylaat, maar dat wist u al. Piepschuim is geëxpandeerd polystyreen. Pongé wordt voor lampenkappen gebruikt. 't Kofschip is een pons asinorum: eindigt de verleden tijd op 'de' of op 'te'? Een pontekoek(pondkoek) is een soort stroopkoek. Een ponticello (letterlijk: bruggetje) is de kam op strijkinstrumenten. Een eretitel van de paus is pontifex maximus.

4. Een ponymanege is een manege voor pony's, dat dacht u al. Daar kun je ponyrijden. Spreken ze die West-Slavische taal, het Sorbisch, ook op een Poolse landdag? De Poolster (Noordster, Leidster) is een poolster - de Poolwachter heeft die functie niet - voor zeevarenden – nee, niet: zeearenden –, althans vóór het gps-tijdperk. Er zijn trouwens meerdere poolzeeën (als aardrijkskundige aanduiding met een hoofdletter). De IJzeren Poort vind je in de Donau bij Orșava in Roemenië. Na het poortsluiten moest je poortgeld betalen. Ik zou mijn poot stijf houden. We moeten pootaan [GB] spelen. Hij beheerste het pootje-over (beentje-over) als geen ander. Dat kostte hem informeel drie pop. Zij droeg altijd popeline jurken (poplinjurken). Piet, de spinazie etende popeye.

5. Een popiejopie is popi, de jeugd zegt zelfs poop. De pop-klassiek wordt vaak uitgevoerd door een symfonisch orkest. Haar poppedeinenimago werd geschaad. De ouderling was zo fijn als gemalen poppenstront (uiterst streng rechtzinnig). Met een POP-server (Jaarboek 2008) worden e-mailberichten uitgewisseld. Geef eens een voorbeeld van een popular fallacy. Houden populatie-ecologen zich ook bezig met de Baakse populier? Het pop-upvenster klapte dicht. Is dit gabbro(-) of quenastporfier? Let op de porfierische textuur van deze stollingsgesteenten. Porfine is de purperode, chelaatvormende, heterocyclische verbinding met vier pyrroolringen in de molecule, basisskelet van porfyrienen. Werken pornoacteurs in de porno-industrie?

6. De pornoster bad een Frans paternoster (dat is geen ster!). Willem I was ook een pater patriae. Op zijn grafzerk hoort dus te staan P.P. [pee-pee]. Het muziekstuk werd patetico (pathetisch, met hartstocht) voorgedragen. Pathaans is dezelfde Iraanse taal als Pasjtoe, onder andere gesproken door de Pasjtoen (Jaarboek 2007, de grootste bevolkingsgroep van Afghanistan). Het porseleinbloempje heet ook wel menistenzusje oftewel hoe-langer-hoe-liever. Het porseleinen mannetje had geporseleinde visitekaartjes. Wat is nu toch het Bargoens porseleinrijden, dat hetzelfde is als spiegelrijden? Een portable is portabel en kan ook in portakabins, kant-en-klaar geleverde tijdelijke gebouwen, gebruikt worden. De (Verheven) Porte is de regering van het Ottomaanse Rijk. Zijn porte-brisée (vleugeldeer), porte-cigares (sigarenkoker) en porte-crayon (potloodhouder) porte-manteauwoorden (uit twee andere woorden samengetrokken woorden)? Hoe zit dat met porte-lettres (omslag voor brieven en stukken) en porte-malheur (onheilsbode, ongeluksvogel)? En wat is trouwens een porte-manteau zelf? Antwoord: een staande kapstok.

7. Porter wordt gedronken door dragers en sjouwerlui. Als we de portier op het lichaam betrekken, is het de pylorus (uitgang van de maag naar de twaalfvingerige darm). Heeft deze auto ook centrale portiervergrendeling? De portiuncula-aflaat is tamelijk omstreden, alsmede het Portiuncula-aflaatfeest op 2 augustus. Een porto flip is een versterkertje (nee, niet zo een voor de muziek!). De container met portofoons (walkietalkies) lag nog in de porto franco (de vrijhaven). De Porto Ricaan rookte de portorico. Nee, hij rookte niet heel Porto Rico uit!

8. Poortaderontsteking is pyleflebitis. Hé poppelepee, is me dat een mooie popelpee (pop-lp)! Wat is de portee van zijn profetieën? Het porisosteënstof zat tot diep in zijn poriën. De port-salut (bepaald merk zachte trappistenkaas) eet je op je brood of bij de borrel. Portugese Joden in Amsterdam omstreeks 1600 zijn Sefardim. Tante Pos was posé bij het POS-apparaat (point of sale). Post en groot post zijn papierformaten. Post bellum auxilium is mosterd na de maaltijd. Verwar niet het postcoitum met post coitum. Hij ging naar het post-en-telegraafkantoor. Er vond een post-factumcontrole plaats (post factum is achteraf). Was dat tijdstip post meridiem (afkorting: p.m.) of ante (idem: a.m.)? Is dat post-mortemonderzoek (na de dood) al klaar?

9. In het post partum vindt vaak een post-partumdepressie (postnatale depressie) plaats. Een postzak is een depêche. Tussen pot en pint gezegd, hij was aan het potverteren, dus de pot aan het verteren. Bijtende potas is kaliumhydroxide. Een pot de chambre (nachtspiegel) en een pot-de-vin (fooi) verschillen nogal, al was het alleen al qua spelling. Ze gingen naar het potemkindorp om te potenrammen (daar kwam dus weinig van...). Gort met rozijnen gekookt heet potjebeuling. Een potje-dek is een gewestelijke ketellaper en 'potje-met-blommen' een bastaardvloek. Waar was die postbus-bv ook weer gevestigd? Kijk even bij de poste restante, wat was het poste-restanteadres ook weer? Dat was een mooie potpourriouverture.

10. Een cachelot is een potvis. Potvisolie is een mengsel van spermaceti en spermacetiolie. Dat was niet leuk, potztausend! 'Poudre de riz' (poudre d'iris) komt van de Florentijnse lis. Poudrette is afkomstig van fecaliën, het poujadisme heeft een extreemfascistisch karakter. Een poursuite is een inhaalrace. Powerpramming (Jaarboek 2007) lijkt me vermakelijk. De powwow (Jaarboek 2007) is een indianenbijeenkomst. Uiterst zacht is pianississimo (ppp, [pee-pee-pee]) en PPP [pee-pee-pee] staat voor people, planet, profit oftewel Triple P. Het PPPS komt wel erg achteraan. In de chemie staat Pr voor praseodymium (een lanthanoïde, atoomnummer 59), PR staat als ISO-code voor Porto Rico (pr geldt voor internet) en P+R staat voor park-and-ride.

11. Een praatprogramma is een radio- of tv-programma. Praatzucht is loquomanie. Daar heb je die practical-joker weer met zijn practical jokes. Het preteritum is de verleden tijd. Ook wij leven in een pragmacratie (Jaarboek 2007). Wat weet je van de prairie-indianen, de prairie-uil en de prairiewolf, de coyote? Het Prakrit is de benaming van een groep Middelindische dialecten, die met het Sanskriet samenhangen. Een praktikant volgt een practicum. Een praxinoscoop is een fenakistiscoop met veelkantige spiegels. In de prehistorie had je preadamieten, ver voor het precolumbiaanse tijdperk (voor Columbus). Bij het prêcher pour sa paroisse houd je een oratio pro domo, preek je voor eigen parochie.

12. Precociteit is vroegrijpheid. Zijn predicatie was meer een zedenpreek. De predikante onderging een predictortest. De prednison gebruik je als geneesmiddel. Pre-eclampsie is zwangerschapsvergiftiging. Preegdruk is druk met diepgeëtste platen. Het preëminente pre-embryo groeide voorspoedig. Waar kwam mijn pre-existensiële ziel vandaan? Zij kreeg expres espresso. Pour la bonne bouche is als een lekker hapje voor het laatst bewaard. De pps is de publiek-private samenwerking. Hij had weer eens een pr'etje gelopen. De verstrooide professor was praesens absens.

Rein Leentfaar